

LÄÄKEASIOIDEN TIEKARTAN POIKKIHALLINNOLLINEN KOORDINAATIORYHMÄ

Aika ja paikka: 28.10.2021 klo 9-12, Etäyhteys

Kutsutut:

Tuula Helander, johtaja, STM, pj

Elina Asola, erityisasiantuntija, STM, vpj

Sirkku Pikkujämsä, lääkintöneuvos, STM, vj (paikalla klo 10.10 alkaen)

Mikko Huovila, erityisasiantuntija, STM (poistuneena klo 10-11, sekä 11.39 alkaen)

Lauri Pelkonen, johtaja, STM (poistui klo 11.29)

Pertti Happonen, johtaja, Fimea

Johanna Nystedt, johtaja, Fimea (poistui klo 11.53)

Hanna Koskinen, ryhmäpäällikkö, Kela

Jaana Kruuti, yliopviisori, etuuspäällikkö, Kela

Kirsi Vainio, tuoteomistaja, Kela

Vesa Jormanainen, johtava asiantuntija, THL (poistuneena klo 10.30-11.10)

Annika Koivisto, erityisasiantuntija, THL, vj

Kirsti Tolonen, ylilääkäri, Valvira

Elise Pekkala, hallitusneuvos, TEM

Tuulia Hakola-Uusitalo, tutkimusjohtaja, KKV

Asiantuntijasihteerit:

Sari Palojoki, erityisasiantuntija, STM

Kirsi Päivänsalo, neuvotteleva virkamies, STM

Tiina Satti, lakimies, STM

Anne Hautala, erityisasiantuntija, STM

Riikka Vuokko, erityisasiantuntija, STM

Emmi Vettenranta, asiantuntija, STM

Emmi Korkalainen, asiantuntija, STM (siht.)

Kutsutut asiantuntijat:

Aleksi Westerholm, suunnittelija, STM (paikalla 10.20 asti)

Johanna Jyrkkä, tutkija, Fimea (paikalla klo 10.45 alkaen)

Piia Rannanheimo, Fimea (paikalla klo 10.21-11.38)

Heidi Tahvanainen, kehityspäällikkö, Fimea

**1. Kokouksen avaus ja osanottajien toteaminen, Tuula Helander, STM
Asettamispäätöksen muutos ja jäsenistön esittäytyminen (liite 1)**

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 09.06.

Todettiin, että edellisen kokouksen muistio on hyväksytty sähköpostitse.

Puheenjohtaja totesi koordinaatioryhmän asettamispäätöksen mukaiset jäsenmuutokset (liite 1).

Käytiin lyhyt esittäytymiskierros ja todettiin osallistujat.

2. Apteekkijaoksen ajankohtaiset, *Anne Hautala ja Aleks Westerholm, STM*

- **Jaoksen ajankohtaiset (liite 2)**

Anne Hautala esitteli jaoksen ajankohtaiskatsauksen. Lähtökohtana apteekkijärjestelmän tarkastelussa on huomioida järjestelmän kehitystarpeet kokonaisuutena. Valmistelutyössä keskitytään nk. kokonaistalouden kehittämisehdotuksiin ja hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti arvioidaan mahdollisuutta omistajapohjan laajentamiseen. Kuluvan hallituskauden aikana ei kuitenkaan tehdä muutoksia omistajapohjan sääntelyyn.

Jaoksen työskentely on käynnistetty apteekkijärjestelmän tehtävien ja palveluiden kokonaisuusien tarkastelulla. Apteekkijaos käsittelee vielä apteekkipalveluiden nykytilan kuvausta ja vuoden vaihteen jälkeen lähtemään edistämään kehittämisehdotuksia.

Työtä tukemaan on perustettu jaoksen alatyöryhmiä, jotka koostuvat viranomaisten edustajista. Uusimpana ryhmänä on perustettu talousryhmä, jossa on tavoitteena keskustella apteekkijärjestelmän omistajapohjasta ja apteekkitalouden kehittämisehdotuksista.

Jaoksessa on myös tunnistettu ulkopuolisia selvitystarpeita, joiden käyttösuunnitelmalle on saatu hyväksyntä. Yhdeksi selvitystarpeeksi on noussut tilannekuva tämän hetkisistä apteekkijärjestelmistä ja niiden säätelystä Euroopassa. Toinen selvitystarve liittyy apteekkipalveluihin, erityisesti lääkeneuvontaan.

Apteekkien muiden sote-toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä on tarkoitus selvittää apteekkien näkökulmasta. Tämän tiimoilta on laadittu kysely, joka toimitetaan sidosryhmille lähiaikoina.

Vähittäisjakelun alustavia tavoitteita ja reunaehtoja käsiteltiin syyskuun koordinaatioryhmän kokouksessa. Apteekkien lakisääteisten tehtävien tarkastelua jatketaan tältä pohjalta.

Apteekkijärjestelmän selvitys on tarkoitus julkaista vuodenvaihteessa 2022-23.

Kokouksessa keskusteltiin hyvinvointialueiden ja apteekkijärjestelmän välisestä yhteistyöstä palveluiden kehittämisen näkökulmasta.

- **Jaoksen kokoonpanon muutos (liite 3)**

Suunnittelija Aleks Westerholmia esitetään jaoksen asiantuntijasihteeriksi liitteen mukaisesti. Esitys hyväksyttiin.

- **Verkkoapteekkielitys (liite 4)**

Aleks Westerholm esitteli selvityksen tuloksia. Selvityksen tavoitteena oli selvittää pohjoismaiseen verkkoapteekkitoimintaan ja lääkkeiden etämyyntiin liittyvää sääntelyä.

3. Ohjaus- ja rahoitusjaoksen ajankohtaiset, *Lauri Pelkonen, STM*

- **Jaoksen tilannekatsaus (liite 5)**

Lauri Pelkonen esitteli jaoksen ajankohtaiskatsauksen. Yhtenä selvitystyön lähtökohtana on lääkehoitojen kansallisen ja alueellisen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmien kehittämistarpeiden arvioiminen kokonaisuutena siten, että tämä muodostaa perustan rationaaliselle lääkehoidolle. Ohjausmekanismin kehittyminen osaksi hyvinvointialueita on keskeistä ja työssä on tärkeitä seurata terveydenhuollon ohjauksen kehittymistä uudistuvassa palvelurakenteessa. Tarkoituksena on asettaa selvityshenkilö tarkastelemaan lääkehoidon ohjauksen kehittämistä uusissa palvelurakenteissa.

Toisena osakokonaisuutena on lääkehoitojen kansallisen arviointitoiminnan kehittäminen ja yhdenmukaistaminen niin avohoidossa kuin sairaaloissakin käytettävien valmisteiden osalta. Ensivaiheessa jaoksen asettama alatyöryhmä arvioi sairaalalääkkeiden arviointiprosessin kehittämistarpeita. Jaoksen työssä on myös otettava huomioon EU:n HTA-asetuksen vaikutukset kansalliseen arviointitoimintaa ja päätöksentekoon.

Kolmas osakokonaisuus on lääkehoidon kestävä rahoituksen turvaamisen tarkastelu erityisesti lääkkeiden elinkaariajattelun lähtökohdista. Jaoksen tarkoituksena on tarkastella mm. viitehintajärjestelmän kehittämistarpeita. Koordinaatioryhmässä nostettiin esiin, että jaoksen työssä tulisi kiinnittää huomiota mm. lääkkeiden saatavuuteen, velvoitevarastointilainsäädännön kehittämistarpeisiin ja hankintamenettelyiden yhdenmukaistamiseen.

Jaoksen käyttösuunnitelma on hyväksytty tällä viikolla, joten selvityshenkilön asettaminen on nyt mahdollista.

4. Tiedonhallinnan jaoksen ajankohtaiset, *Riikka Vuokko ja Tiina Satti, STM*

- **Tiedonhallinnan jaoksen ajankohtaiset: lääkityslistan tekninen valmistelu ja lääketiedon hyödyntämisen kokonaisuuden käynnistäminen (liite 6)**

Riikka Vuokko esitteli jaoksen tilannekatsauksen. Kansallisen lääkityslistan valmistelu etenee aikataulussa. Ensi vuoden lopussa sote-organisaatioilla tulisi olla käytössä vähintäänkin eirakenteinen versio lääkitystiedon kirjaamiseen.

Keskitetyn lääketietovarannon edistämisen tavoitteena on kehittää valmisteista tarvittavan ja niistä kertyvän tiedon saatavuutta ja saavutettavuutta. Loppuvuonna 2021 käynnistetään lääketietovarannon ratkaisukuvauksen valmistelu liitteessä 7 kuvatun raportoinnin täydennyksenä.

Läkehoidon tiedon hyödyntämisen osalta tuotetaan ajantasainen kartoitus läkehoidosta kertyvän tiedon kehittämistarpeista. Kartoituksen toimittaja on valittu. Kartoituksen ensimmäisessä vaiheessa kuvataan nykytila, koostetaan keskeiset kehitystarpeet ja kuvataan edellytykset aluetason ohjaukseen, valvontaan ja tiedolla johtamiseen. Tavoitteena on, että ensi vuonna kartoitetaan kehittämisspolkujen priorisointi ja tuotetaan tarkempi kuvaus tarvittavista tietosisällöistä.

Lääkityslistan käyttöönoton osalta järjestelmätoimittajat ovat ilmoittaneet riskistä versiopäivityksen viivästymiselle. Tunnistetaan, että aikataulupaineet liittyvät hyvinvointialueiden käynnistämiseen liittyviin laajoihin muutoksiin ja niiden kehittämistoimien priorisointiin.

- **Lääkityslistan hallituksen esitys**

Tiina Satti esitteli tilannekatsauksen lääkityslistan säädösvalmistelusta. Valmistelun lähtökohdana on ollut, että lääkityslista tuotetaan Reseptikeskukseen tallennettujen tietojen perusteella. Jatkossakin lääkitystietoja voitaisiin kirjata myös potilasasiakirjoihin. Esille on noussut kysymys siitä, onko lääkemääräys jatkossa potilastietoa. Asialla on vaikutus siihen, missä lääkitystiedosta säädetään. Tavoitteena on, että seuraavaan koordinaatioryhmän kokoukseen mennessä edellä mainittu asia olisi ratkaistu. Lainsäädäntövalmistelusta järjestettävää sidosryhmätilaisuutta on siirretty päällekkäisyyksistä johtuen joulukuulle.

- **Kansallisen lääketietovarannon selvitysraportti (liite 7)**

Fimean Piia Rannanheimo esitteli selvitysraportin valmistelua. Selvitysraportti luovutetaan ministeriölle perjantaina 29.10., minkä jälkeen se viimeistellään julkaisua varten ministeriössä. Raportin julkaisemisesta tiedotetaan erikseen. Lääketietovarantoon esitetään koottavaksi viranomaisten tehtäviin ja palveluihin kuuluvia tietoaineistoja lääkevalmisteista, kasvirohdosvalmisteista ja korvattavista perusvoiteista ja kliinisistä ravintovalmisteista. Selvitys keskittyy lääkehoidon ja logistiikan sekä ohjauksen tietoihin. Selvitys kohdistuu mm. nykytilan haasteiden ja tietosisältöjen puutteiden tunnistamiseen sekä keskeisten toimijoiden tehtävien ja vastualueiden kirkastamiseen. Analyysiä työstettiin yhteistyössä kansallisten toimijoiden ja terveydenhuollon palveluorganisaatioiden edustajien kanssa. Keskustelussa tunnistettiin, että kokonaisuuteen liittyy aikataulupaineita erityisesti suhteessa sote-rakennemuutosten edellyttämien muutosten toimeenpanoon. Kokonaisuus on kuitenkin perustavanlaatuaista kehittämistä ja useiden muiden kehitystoimien edellytys.

5. Muut asiat

- **Haamuasiakastutkimus (liite 8)**

Fimean Johanna Jyrkkä esitteli tutkimuksen tuloksia. Tutkimus on julkaistu noin kuukausi sitten ja se on toteutettu useasti aiemminkin. Itsehoitolääkeneuvonnan toteutuminen on tutkimuksen keskiössä ja tällä kertaa tutkimuksessa oli ensimmäistä kertaa mukana myös verkkoapteekkitoiminta.

6. Kokouksen päättäminen

Seuraava koordinaatioryhmän kokous järjestetään 16.12.2021. Kokous pyritään järjestämään hybridimallisena.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.59.

LIITTEET

LIITE 1 Tiekartan koordinaatioryhmä, asettamispäätöksen muutos 09/2021

LIITE 2 Apteekkijaoksen ajankohtaiset 28.10.2021

LIITE 3 Apteekkijaoksen kokoonpanon muutos 28.10.2021

LIITE 4 Verkkoapteekki selvitys, Pohjoismaiset verkkoapteekit

LIITE 5 Ohjaus- ja rahoitusjaoksen ajankohtaiset 28.10.2021

LIITE 6 Lääkeasioiden tiedonhallinnan ajankohtaiset 28.10.2021

LIITE 7 Lääketietovarannon selvitysraportti, esittelydiat

LIITE 8 Itsehoitolääkeneuvonnan toteutuminen apteekeissa, esittelydiat